

NAVOĐENJE IZVORA (CITIRANJE)

Vodič za učenike pri izradi pisanih radova, plakata i prezentacija kod istraživačkih, projektnih i problemskih zadataka

Ovo djelo je dato na korištenje pod licencom

[Creative Commons Imenovanje-Nekomercijalno 4.0 međunarodna.](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

...podsjetimo se... IZVORI SU...

- **Informacijski** su **izvori** sva literatura koju koristimo prilikom učenja, pisanja radova, rješavanja istraživačkih, projektnih i problemskih zadataka, izrade plakata i prezentacija.

Razlikujemo:

- A. tradicionalne (papirne) izvore (dostupne npr. u knjižnici)
- B. mrežne izvore (izvore na internetu)/elektroničke (digitalne) izvore:
 - ❖ internetske stranice, mjesta na internetu, iz kojih preuzimate informacije za svoje istraživanje, problemski zadatak, plakat, prezentaciju...

tekstovi, slike,
zvuk, video,
animacija...

ŠTO JE NAVOĐENJE IZVORA ili CITIRANJE?

pravilno označavanje korištenja tuđih ideja, rezultata, tekstova, slika, zvuka i sl. u svom radu

NAČINI KORIŠTENJA TUĐIH DJELA U SVOM RADU

doslovno navođenje tuđih riječi, misli, ideja... (tzv. **izravni citat ili navod; tuđi tekst se donosi unutar navodnika**)

prepričavanje i sažimanje tuđih riječi, misli, ideja (parafraziranje)

korištenje/**umetanje** tuđih slika, tablica, zvučnih zapisa, animacija i sl. u svoj rad (pisani rad/prezentaciju/plakat)

BEZ OBZIRA NA NAČIN KORIŠTENJA TUĐIH DJELA, MISLI I IDEJA U SVOM RADU, MORAMO NAVESTI NJIHOV IZVOR (CITIRATI IH), ODNOSNO OZNAČITI DA KORISTIMO TUĐE DJELO/TEKST/MISAO/SLIKU!

MOŽEMO LI SVE IZVORE KOJE PRONAĐEMO NA INTERNETU SLOBODNO PREUZIMATI I DALJE KORISTITI?

NE!

Ako je neko djelo, slika, glazba ili videozapis dostupan na internetu i možemo ga pronaći npr. pomoću tražilice Google, to ne znači da ga možemo preuzimati i slobodno koristiti u svom radu!

UVIJEK PROVJERITE UVJETE KORIŠTENJA MREŽNIH IZVORA!

BUDITE OPREZNI SA SLIKAMA KOJE PREUZIMATE ZA SVOJE PREZENTACIJE I PLAKATE!

Prelistajte priručnik „[Korištenje slika s interneta](#)” !

ZAŠTO TREBATE NAVODITI IZVORE?

Da odate priznanje autoru korištenog djela!

(autoru je to zajamčeno Zakonom o autorskom pravu i srodnim pravima)

Da učitelj/ica može provjeriti vjerodostojnost izvora i informacija koje iznosite u svom radu!

Kako bi onaj tko želi saznati više o vašoj temi, mogao naći dodatne informacije o njoj iz vaših izvora!

Da biste izbjegli optužbe za plagiranje, tj. prisvajanje tuđeg rada, ideja, pronalaska!

ŠTO JE PLAGIRANJE?

Predstavljanje tuđeg djela kao svojeg.

lat. *plagium* – otimanje, krađa

Kad prepišete ili u digitalnom okruženju naredbom *copy-paste* umetnete neki tekst bez navođenja autora i izvora.

Kada ne navedete da je netko drugi autor slike, tablice, grafikona i sl.

Kada vam netko drugi napiše rad, napravi zadaću, plakat, prezentaciju (*ghostwriter*).

PLAGIRANJE...

- Zbog neznanja, nepažnje ili nedostatka vještine može se desiti da **nenamjerno plagirate** i zato morate **učiti i poznavati osnovna pravila citiranja**.
- **Namjerno plagiranje** događa se kad svjesno prepisujete tuđi rad (jer vam se bliži rok za predaju, jer vam se ne da samostalno raditi, jer je lakše koristiti naredbu „copy-paste“, nego nešto proučiti, jer želite pomoći prijatelju i sl.) – **iziskuje sankciju!**
- **Učitelji imaju svoje alate i sposobnosti da prepoznaju kad se radi o namjernom plagiranju!**

IZBJEGNITE
PLAGIRANJE,
DRŽITE SE
OSNOVNIH
PRAVILA
CITIRANJA!

I. Ako doslovno navodite tekst (rečenicu, misao, manji ulomak):

1. taj **navod/citat stavite unutar navodnih znakova**
2. odmah nakon citata/navoda navedite u zagradi prezime autora i godinu izdanja (tzv. **bilješka u tekstu**)
3. na **kraju svog rada** (pisanog rada/prezentacije/plakata) navedite izvore koje ste koristili u **POPISU LITERATURE**

Primjer

„**plagijat** (njem. *Plagiat* < franc. *plagiat*, prema lat. *plagium*: otimanje, krađa), slijepo oponašanje, odn. prisvajanje tuđega djela, u cjelini ili u pojedinim odlomcima. Marcijal je prvi upotrijebio za knjiž. kradljivca izraz *plagiarius*.” (Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje, 2020.)

Popis literature:

Plagijat. 2020. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.

<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=48551>>. (pristupljeno 7. 5. 2020.)

IZBJEGNITE
PLAGIRANJE,
DRŽITE SE
OSNOVNIH
PRAVILA
CITIRANJA!

II. Ako preporučavate ili sažimate tuđi tekst (rečenicu, misao, manji ulomak):

1. odmah nakon preporučanog teksta navedite u zagradi prezime autora ili naslov i godinu izdanja (tzv. **bilješka u tekstu**)
2. na **kraju svog rada** (pisanog rada/prezentacije/plakata) navedite izvore koje ste koristili u **POPISU LITERATURE**

Primjer

Značenje riječi plagijat dolazi iz latinskog *plagium*, odnosno otimanje ili krađa, a znači prisvajanje tuđeg djela. (Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje, 2020.)

Popis literature:

Plagijat. 2020. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=48551>>. (pristupljeno 7. 5. 2020.) – natuknica u mrežnom izdanju enciklopedije

III. Ako preuzimate sliku s interneta ili skenirate sliku iz neke knjige za svoj rad/plakat/prezentaciju:

Pod slikom se misli na fotografiju, grafikon, crtež, kartu, mapu...

1. ispod slike navedite naslov slike (ako ima) i autora slike (ako je naveden) i **naslov izvora iz kojeg smo je preuzeli** (naslov knjige ili časopisa, URL – adresu mrežnog mjesta).

Primjeri

Sedmodnevna prognoza za Hrvatsku DHMZ-a.

Preuzeto s:

http://meteo.hr/prognoze.php?section=prognoze_model¶m=7d_k

Autor i izvor fotografije: StockSnap, Pixabay

KAKO NAVESTI IZVORE U POPISU LITERATURE?

Da bi se lakše identificiralo (prepoznalo) o kojem se izvoru radi potrebno je zabilježiti osnovne podatke o tom izvoru:

- podatak o AUTORU (Prezime, Ime)
- GODINU izdanja
- NASLOV izvora
- NAKALDNIK (IZDAVAČ) I MJESTO IZDANJA
- MREŽNA ADRESA I DATUM PRISTUPA (ako je izvor dostupan na internetu)

U Popisu literature izvori se nazivaju **bibliografskim jedinicama**, a navedeni podaci **bibliografskim podacima**.

Redoslijed navođenja tih podataka ovisi o **stilu citiranja/navođenja**. U svijetu ima mnogo stilova, a mi u školama u Republici Hrvatskoj najčešće koristimo **stil Hrvatskoga pravopisa** -

<http://pravopis.hr/pravilo/bibliografske-jedinice/87/>

STIL CITIRANJA (NAVOĐENJA IZVORA) HRVATSKOGA PRAVOPISA

U popisu literature bibliografske se jedinice navode **abecednim redom prema prezimenu autora** ili prvog autora ako ih ima više.

Ime autora navodi se u obliku „prezime, ime“.

Redoslijed elemenata (bibliografskih podataka) u bibliografskoj jedinici je sljedeći:

1. Prezime autora, Ime autora.

2. Godina objavljivanja.

3. Naslov: podnaslov.

4. Ostali podatci (izdavač, mjesto izdavanja, adresa mrežnog mjesta, datum pristupanja) ovise o vrsti publikacije

NAJČEŠĆI PRIMJERI

- za knjigu (na papiru/tiskano izdanje, jedan autor)

1. Prezime, Ime AUTORA/ICE

3. Naslov

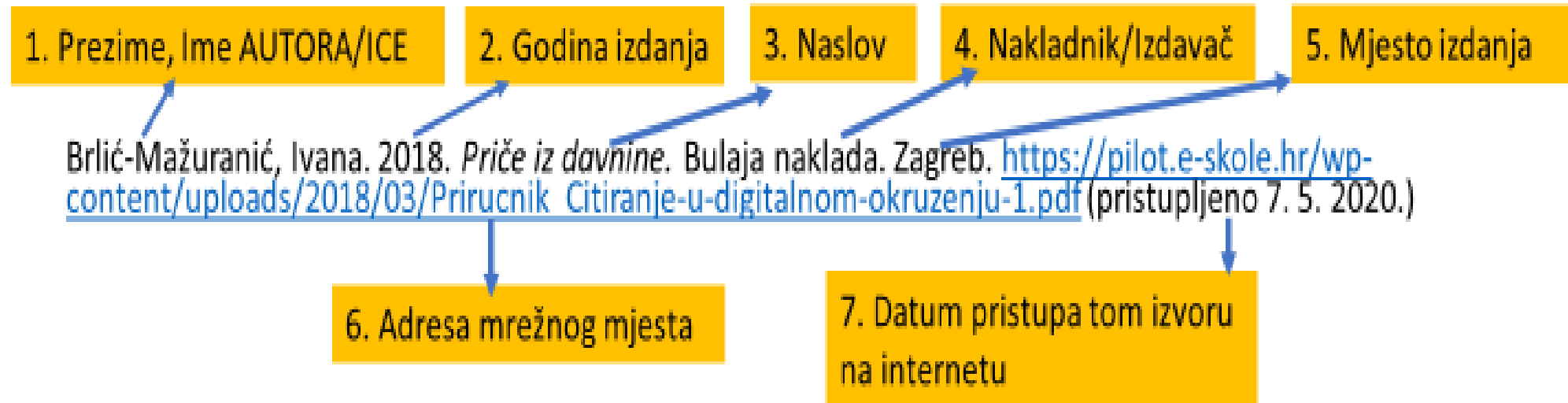
4. Nakladnik/Izdavač

Brlić-Mažuranić, Ivana. 2002. *Priče iz davnine*. Zagrebačka stvarnost. Zagreb.

2. Godina izdanja

5. Mjesto izdanja

- **za elektroničku knjigu na internetu, jedan autor)**

- za tekst na mrežnoj stranici, autor teksta je potpisan

1. Prezime, Ime AUTORA/ICE

2. Godina objave teksta na internetu (ako je navedena)

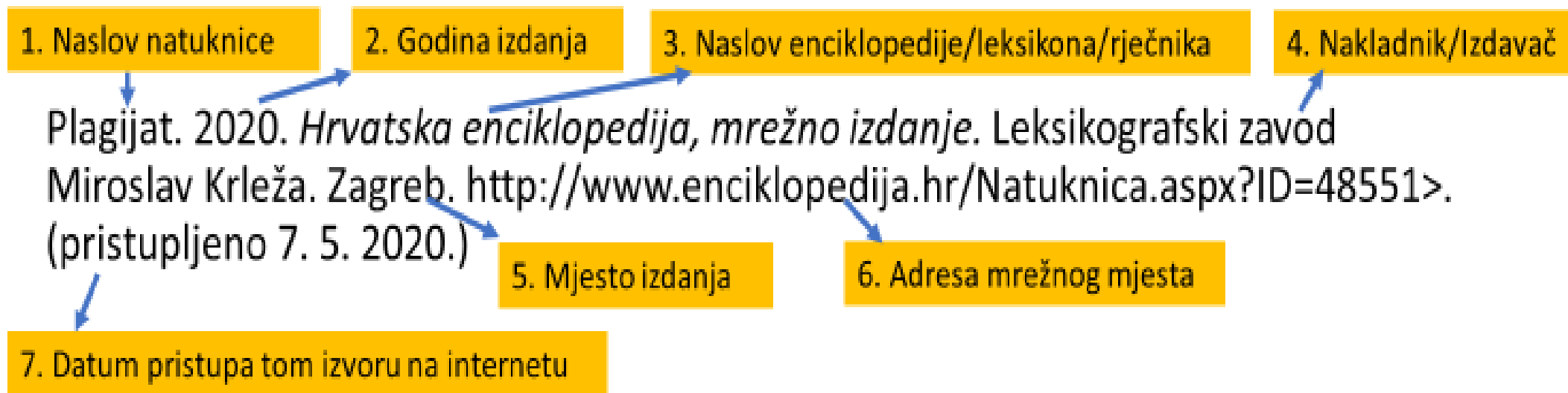
3. Naslov teksta

Župan, Bruno. 2020. *Glazbena ekspedicija DJ Brickzinea: ožujak 2020.*
<https://brickzine.hr/glazbena-ekspedicija-dj-brickzinea-ozujak-2020/> (pristupljeno 7. 5. 2020.)

4. Adresa mrežnog mjesta

5. Datum pristupa tom izvoru na internetu

- za tekst (članak/natuknicu) u mrežnoj (online) enciklopediji/leksikonu/rječniku

- **za tekst/članak u Wikipediji**

1. NASLOV
ČLANKA/TEKSTA

2. GODINA POSLJEDNJEG
UREĐIVANJA TEKSTA (piše na dnu
teksta/stranice)

3. IZDAVAČ

Citiranje radova. 2020. Wikipedija: slobodna enciklopedija.

https://hr.wikipedia.org/w/index.php?title=Citiranje_radova&oldid=5436235

(pristupljeno 7. 5. 2020.)

5. DATUM PRISTUPA
STRANICI

4. ADRESA MREŽNOG MJESTA
(Navedite **TRAJNU
POVEZNICU/PERMALINK** – u
lijevom padajućem izborniku imate
pod Pomagala Trajna poveznica.
Klikom na to otvara vam se verzija
stranice koju ste vi koristili te
kopirate tu adresu mrežnog mjesta!)

ZAPAMTITE!

Na kraju svakog referata, plakata, prezentacije i postera navedite popis korištenih izvora (Popis literature)!

U popisu literature izvore navodite abecednim redom prema prezimenu autora!

Kod sastavljanja popisa literature koristite pravila/stil Hrvatskoga pravopisa s primjerima! Poveznica: <http://pravopis.hr/pravilo/bibliografske-jedinice/87/>!

Ako niste sigurni kojim redoslijedom navesti podatke o izvoru (bibliografske podatke o bibliografskoj jedinici) čak i nakon što ste provjerili u Hrvatskom pravopisu, slobodno se obratite knjižničarki ili knjižničaru za pomoć!

ŠTO NIJE POTREBNO CITIRATI (NAVESTI IZVORE)?

Ne citiraju se općepoznate činjenice, mitovi i znanja, odnosno informacije koje se nalaze u školskim udžbenicima. (Hebrang-Grgić, 2018.)

Popis literature:

- Gotal, E. 2020. *Citiram, dakle pišem*. <https://kblog.ffzg.unizg.hr/2020/04/21/citiram-dakle-pisem/> (pristupljeno 7. 5. 2020.)
- Hebrang Grgić, I., Ivanjko, T., Melinščak Zlodi, I. & Mučnjak, D. 2018. *Citiranje u digitalnom okruženju: priručnik*. Carnet. Zagreb. https://pilot.e-skole.hr/wp-content/uploads/2018/03/Prirucnik_Citiranje-u-digitalnom-okruzenju-1.pdf (pristupljeno 7. 5. 2020.)
- *Hrvatski pravopis*. 2020. gl. ur. Željko Jozić. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb. <http://pravopis.hr/> (pristupljeno 7. 5. 2020.)
- *Pišem, citiram, dakle ne plagiram*. 2020. <https://kblog.ffzg.unizg.hr/2020/04/27/virtualna-ucionica-treci-susret/> (pristupljeno 7. 5. 2020.)
- Plagijat. 2020. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=48551> (pristupljeno 7. 5. 2020.)
- Posavec, R. 2020. *Korištenje slika s interneta : priručnik*. Centar za odgoj i obrazovanje Čakovec. http://www.centar-odgojiobrazovanje-ck.skole.hr/upload/centar-odgojiobrazovanje-ck/images/static3/2309/attachment/Koristenje_slika_s_interneta_prirucnik.pdf (pristupljeno 7. 5. 2020.)
- Naslovna fotografija: : *lil, foot, Pixabay*